

Speech begrotingsbehandeling

Mevrouw de voorzitter, de President heeft tijdens de Algemene Politieke Beschouwingen aangegeven dat de vragen die op dat moment niet door hem beantwoordt zijn, bij de begrotingsbehandeling verder behandeld en beantwoord zou worden. Helaas hebben wij opgemerkt dat er nog een aantal vragen zijn die onbeantwoordt zijn gebleven wat ons noopt om een aantal vragen opnieuw te stellen en bij de beantwoording van de 2de ronde de regering heel kritisch opbouwend te volgen.

Voorzitter, Wij zullen beginnen met een algemene behandeling van de gepresenteerde begroting, dat relateren met de maatregelen die recentelijk door de President zijn aangekondigd, de nota van wijziging die is gepresenteerd en natuurlijk zullen wij ook een paar issue's behandelen en heel concrete wijzigingsvoorstellen doen.

Tijdens de jaarrede heeft de President een begroting gepresenteerd waarvan de Totale Uitgaven zijn geraamd op SRD4,9 miljard, de Totale Inkomsten op SRD4,5 miljard, waardoor wij een begrotingstekort hadden van SRD449 miljoen oftewel 2,4% van het BBP.

Bij de begroting van vorig jaar waren de Totale Uitgaven geraamd op SRD9,2 miljard, de Totale inkomsten SRD8,6 miljard en de begrotingstekort SRD666 miljoen oftewel 3,4% van het BBP.

Voorzitter, vanwege verschillende oorzaken de oorzaken is begroting van 2015 teruggebracht van SRD8.5 mld naar SRD 5.3 mld voor de uitgaven en SRD7.5 mld naar SRD4.4 mld voor de inkomsten.

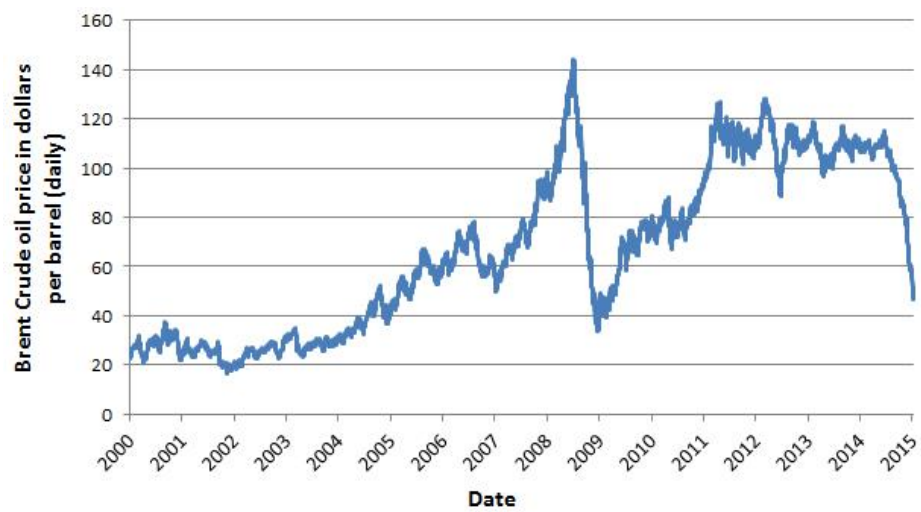
Er zijn een aantal oorzaken die geleid hebben tot een drastische aanpassing van de begroting. Oorzaken die variëren, van het realistisch begroten tot aan het terugdringen van de uitgaven van de overheid om de overheidsfinancien gezond te maken.

Voorzitter, wij weten dat vanwege daling van de internationale prijzen van aardolie en goud ons land in grote economisch en financiële problemen is komen te verkeren. Niet alleen ons land maar er zijn tal van landen waarvan wij weten dat zij nu met grote economische en financiële problemen zitten. Landen als Saoedi Arabie, met een begrotingstekort van 20% ongeveer US\$100 miljard, Brazilië, Costa Rica, Trinidad en Tobago, Venezuela, om maar een paar op te noemen, zitten nu met grote economische en financiële problemen. Zij die nu ontkennen dat er geen sprake is van een globale recessie zijn of blind of volgen de internationale financiële ontwikkelingen niet.

De consequenties die de daling van de prijzen van de commodities die wij exporteren voor onze economie zijn op 30 november door de President aan uw college voorgehouden. Wij citeren "Zo bedroegen in de eerste drie kwartalen van 2015 onze exportopbrengsten US\$665 miljoen minder dan in dezelfde periode in 2012: een afname van 45 procent! De Staatsinkomsten uit goud en olie waren zelfs US\$292 miljoen of 80 procent minder!"

Mevrouw de Voorzitter, Wij willen 2 charts (grafieken) voor u hier presenteren waaruit blijkt hoe de olie en goudprijs zich heeft ontwikkeld. Wij hoeven daarbij geen analyse te presenteren maar gaan slechts enkele op- en aanmerkingen maken.

Zie de ontwikkeling van de olieprijs vanaf het jaar 2000.

En ook de ontwikkeling van de goudprijs vanaf 1997

Mevrouw de Voorzitter, de daling van de prijzen van olie en goud, in de mate waarin het zich heeft voortgedaan was niet voorzien. Niet voorzien zelfs door de grote landen, anders zouden ze vandaag ook niet in zulke grote problemen komen te zitten.

De realiteit getuigt dat er veel grotere belangen van invloedrijke landen op het spel staan. Suriname is maar een klein land in deze globaliserende wereld. Wij moeten als land onze belangen zien te verdedigen en te overleven.

Uit deze twee chart valt duidelijk ook af te lezen:

1. Welke regeringen consequent heeft genoten van steeds stijgende prijzen van de commodities.
2. Dat steevast en zonder enige moeite is vast te stellen dat de financiële crisis van Suriname is ontstaan door de daling van de prijzen van deze exportproducten. Daaraan valt er niet te twijfelen.

Dat gezegd hebbende, Mevrouw de Voorzitter, willen wij terug gaan naar de vragen die wij aan de minister van Financien willen stellen.

Voorzitter, mijn eerste vraag:

1. Wat is de huidige kaspositie van de regering?
2. Kan de minister voor ons de stand van de lopende rekeningen presenteren?
3. Wat en hoe is de werking van de tot nu genomen maatregelen? (afschaffing subsidie van electra en water, verhogen van de solidariteitsheffing, koersaanpassing)
4. Wat is de stand van de monetaire reserve?
5. Hoe groot is de Maatschappelijke geeldhoeveel nu? Hoeveel is men van plan om af te romen?
6. Hoe groot is de overheidsschuld op dit moment?
7. Hoe groot is de betalingsachterstand nu?

8. Wat zijn de maandelijkse belatingsverplichtingen?

Dan willen wij nog graag de volgende vragen stellen. Waarom is gekozen om bij het terugdringen van de wisselkoers om via SPSB te werken? Hoe zal de werking van deze modus zijn? Zal de afdrachtplicht van de cambio's weer worden geïntroduceerd? Vanwaar halen de cambio's de dollars om dat ter beschikking te stellen van de SPSB? Wordt er nog voldaan aan de wet Toezicht op Gedlwisselkantoren, Wet Mot en wat gebeurt er met Wet Identificatieplicht? Komen er nog wetten om de instroom en uitstroom van valuta transparanter te maken? Welke andere wetgevingsproducten mogen wij verwachten om de financiële sector verder gezond te maken en te verbeteren?

Mevrouw de voorzitter, na deze vragen gesteld te hebben wil ik ook nog de volgende 3 vragen stellen om daarna de begroting verder te kunnen behandelen.

9. Wat is het gerealiseerde Totale overheidsuitgaven voor 2015 geweest,

10. De gerealiseerde overheidsinkomsten van 2015 en

11. Het gerealiseerd tekort?

Pas wanneer deze vragen zijn beantwoord kunnen wij nagaan of er daadwerkelijk een begroting gepresenteerd is waarbij wij verspilling tegengaan, lucht uit de begroting halen en realistischer plannen, prioriteiten stellen en/of bezuinigen.

Met de invoering van het IFMIS (Integrated Financial Management and Information System) waarvan wij vernomen hebben die begin januari 2016 live is gegaan halen wij een mijlpaal wanneer het gaat om transparantie, beheer en toezicht van de Staatsfinancien. Dit natuurlijk hand in hand gaande met de wijziging van de Comptabiliteitswet.

In dit kader zien wij natuurlijk ook dat de begrotingen van 2016 anders zijn opgesteld dan voorheen. Veel overzichtelijker, makkelijker te lezen en vooral veel transparanter.

Voorzitter, Wij willen nu met u de begroting van de Operationele Uitgaven van de overheid doornemen. Hiervoor was een bedrag gepresenteerd van SRD2,1 miljard vóór de nota van wijziging. Wanneer wij over bezuiniging praten dan is het vooral heel belangrijk om te kijken naar de Operationele Uitgaven. De Operationele Uitgaven beslaan meer dan 40% van de Totale Geplande Uitgaven.

De Operationele Uitgaven zijn in twee uitgaven groepen verdeeld; de Lopende Uitgaven en de Kapitaaluitgaven. Na de nota van wijziging is natuurlijk ook dit bedrag veranderd en zeker verhoogd.

Alvorens hierop verder in te gaan, Voorzitter, willen wij citeren uit de presentatie die de President hier in uw college heeft gehouden recentelijk op de vergadering van 30 november 2015. Begin citaat "Enkele uitgave beperkende maatregelen zullen binnen korte tijd zijn:

1. communicatie kosten verlagen / minimaliseren;
2. huren van overheids panden afbouwen;
3. inkoop, levering en distributie van de Overheid centraliseren;
4. aantal dienstvoertuigen en brandstof verbruik drastisch verminderen."

In dit kader gaan wij verder in op de begroting.

Als wij kijken naar de lopende uitgaven dan gaat u met mij eens zijn, wanneer wij, aan u voorhouden dat wij niet kunnen bezuinigen op code 610 Lonen en Salarissen en code 611 Sociale Premies. Dat is wat de

ambtenaren toekomen en wat ze moeten krijgen. Maar kijken we naar code 612 Gebruik van Goederen en Diensten, dan kan ik u meegeven dat wij hier wel kunnen bezuinigen en dat wij juist hier moeten bezuinigen zoals de president dat heeft aangegeven.

Voorzitter, laat mij de eerste slide voor u presenteren (Slide 1 presenteren). Hierin ziet u dat voor deze code vóór de nota van wijzigingen gepland of begroot was een bedrag van SRD346 miljoen, welke na de nota van wijziging is toegenomen tot een bedrag van SRD475 miljoen. Dat is een toename van SRD129 miljoen.

De toename van SRD129 miljoen kan nooit alleen een oorzaak zijn van onder andere de koersaanpassing.

Ik zou dan graag van de minister van Financien willen weten

12. wat de gerealiseerde materiele kosten, zo werd het voorheen genoemd, zijn of waren, voor het jaar 2015, en
13. indien wij bezuinigen wat de target is die wij willen halen.
14. Met welk percentage willen wij bezuinigen?
15. Kunnen de ministers ons uitleggen, indien zij gaan bezuinigen, waarom er een toename is op deze post?

Mevrouw de voorzitter, het is mij ook bekend dat op de begroting van 2015 er een bedrag van SRD900 miljoen was opgebracht voor deze post. Het terugbrengen van deze code naar een bedrag SRD475 miljoen zegt weinig indien er voor 2015 een lage realisatie was. Dan heb je niet bezuinigd maar het begroot bedrag van deze code (612) voor 2016 aangepast aan de realisatie.

Mevrouw de voorzitter, ik wil u voorhouden welke kosten onder deze code vallen. Ik lees uit de begroting (NvW) van het Ministerie van Volksgezondheid die voor code 612, de meest uitgebreide tabel met de subkosten heeft gepresenteerd in haar begroting. Mijn complimenten daarvoor aan dit ministerie. (subkosten voorhouden aan de voorzitter)

Code 612 Gebruik van Goederen en Diensten is dus de begrotingspost waar er bezuinigd dient te worden. Dit ook als wij kijken naar wat de President ons heeft voorgehouden.

Voorzitter, dan willen wij een tweede belangrijke aspect van deze code behandelen. Communicatie en huur zijn twee van de eerste zaken die door de President zijn aangehaald. Maar andere zaken als water, electriciteit hebben altijd al veel aandacht gehad omdat wij altijd al dachten dat de overheid enorm veel uitgeeft aan deze subkosten.

Ten eerste wil ik aankaarten dat er geen uniforme format is gebruikt door de verschillende ministeries om deze code (612) te presenteren in hun begroting.

De ministeries van Buitenlandse Zaken, Transport, Communicatie en Toerisme, Defensie, Regionale Ontwikkeling en Natuurlijke Hulpbronnen hebben gemeend om een verkorte versie van de tabel van subkosten te presenteren. In de tabellen van de Subkosten van deze ministeries zijn niet opgenomen hoeveel er begroot wordt voor telefoon, gas, water, en electra, waarvoor de subcodes 61238, 61239, 61240 en 61241 worden gebruikt. Wij denken dat deze ministeries voor het gemak alles hebben ondergebracht onder de subcode 61263 Overige Algemene Kosten. Het kan best wel ook zo zijn dat deze ministeries telefoon, gas, water en electra gratis krijgen. Als dat zo is horen wij dat wel.

Indien dat niet zo is vragen wij aan deze ministeries om hun tabel van subkosten uniform op te stellen als van de andere ministeries rekening houdend met codes van transparantie, uniformiteit en het inzichtelijker presenteren van de begroting.

Voorzitter, de bovengenoemde ministeries hebben **tenminste** een table met de subkosten gepresenteerd. Zo hebben de ministeries van van Landbouw, Veeteelt en Visserij, Ruimtelijke Ordening, Grond en Bosbeheer en Binnenlandse Zaken gemeend om uw college slechts het begroot bedrag te presenteren en niet de tabel met al de subkosten, waaruit wij tenminste duidelijk konden halen hoeveel voor welke subkostensoort is begroot. Bij Binnenlandse Zaken heeft directoraat Binnenlandse Zaken dat wel gedaan maar directoraat Algemene Zaken niet. Dat is niet gezond voor de transparantie en de uniformiteit van de presentatie van de begroting en vragen wij deze ministeries om alsnog deze en andere tabellen van de subkosten op te nemen in hun begroting.

De overige 10 ministeries hebben natuurlijk een uniforme format met kleine verschillen. Het ministerie van Sport en Jeugd zaken heeft haar telefoonkosten niet apart begroot, welke wij aan haar verzoeken om dat alsnog te doen en het ministerie van Sociale Zaken en Volkshuisvesting heeft de codes van de subkosten niet aangegeven welke wij ook aan dit ministerie verzoeken om het alsnog te doen.

Dit was ten aanzien van de presentatie. Om terug te komen op de kosten van telefoon, gas, water en electra.

Als al de ministeries een uniforme format hadden om de kostensoort 612 te presenteren hadden wij een volledige beeld. Wij halen dit aan omdat het heel belangrijk is wanneer wij over bezuiniging praten, het voorkomen van verspilling en met weinig middelen tochnog zaken willen realiseren, dat wij ten eerste weten wat wij hebben gepland en vandaar uit een beleid uiteenzetten.

Het is niet correct dat wanneer wij nu de gepresenteerde begroting van de 8 ministries aan de ministers zouden geven en vragen van hoeveel heeft u gepland voor gas, water, electra, telefoon of hoeveel betaald u aan huur en wat zal de bijdrage van uw ministerie zijn in het geheel van bezuiniging, dat de minister met de begroting in hun handen, mij geen antwoord zouden kunnen geven, omdat zij niet eens uit hun eigen begroting zouden kunnen lezen wat zij hebben opgebracht.

Mevrouw de voorzitter, deze opmerkingen worden gemaakt omdat het zorgen **voor** transparantie, wat ons de afgelopen 10 tot 15 jaren niet is gelukt nu gestalte krijgt. De invoering van het IFMIS systeem, samen met andere wettelijke regelingen en of nog goed te keuren wetten zal ons concrete antwoorden kunnen geven hoe wij omgaan met de middelen van het volk en waaraan de middelen van het volk worden besteed. En dat is belangrijk. Mijn complimenten aan deze regering dat wij nu als college wel in staat zijn om deze opmerkingen te maken en daar waar wij tekort schieten zaken samen en gezamenlijk aan te pakken. Mevrouw de voorzitter, deze wijze van plannen en begroten zal ons veel meer inzicht verschaffen hoe zaken worden gerealiseerd en waaraan vooral prioriteiten worden gegeven. Het geeft ons inzicht in de overheidsfinancien, maakt dat de regering veel beter gaan kunnen plannen, de begroting uitvoeren en vooral controle uit oefenen op de uitvoering van de begroting.

Bij zijn presentatie gaf de president nog aan dat inkoop, levering en distributie van de Overheid gecentraliseerd zal worden. Mijnsinziens moet bij het inkopen van kantoor en andere benodigde materialen een centrale punt zijn. De ministeries moeten op basis van hun geplande uitgaven hun behoefte aangeven en afhankelijk van die behoeften moeten die spullen centraal gekocht

Commented [MA1]:

worden. Maar gaarne vernemen wij van de regering hoe de inkoop, levering en distributie gecentraliseerd zal worden.

Schenken en Bijdrage als vaste lasten (code 615)

(Slide 2 presenteren) De vraag die ons bezig heeft gehouden is als de overheidsinkomsten drastisch zijn gedaald waarom verschillende ministeries ook schenkingen en bijdragen moeten doen als er op de begroting nog bij de **Programma's (=beleidsprogramma)** een post Subsidie en Bijdragen (code 09) is opgenomen waarbij de overheid subsidie verleend en bijdraagt aan diverse overheidsstichtingen, parastatalen, organisaties enz? Waarom wordt het als een verplichting opgenomen op de begroting van diverse ministeries?

Mevrouw de Voorzitter,

1. Justitie en Politie heeft deze post omdat zij aangeven dat de subsidie die Sociale Zaken en Volkshuisvesting vaak genoeg geeft aan kindertehuizen enz waar kinderen worden opgevangen niet toereikend is;
2. Defensie geeft aan dat ze het geld nodig hebben voor bijdragen aan begravenis en crematiekosten van militairen;
3. Regionale Ontwikkeling heeft het geld nodig voor sponseringen van niet commerciële organisaties (goederen) en begraveniskosten en rituelen van bosdignitarissen;
4. Onderwijs geeft aan dat zij aan niet commerciële instellingen willen schenken die te maken hebben met onderwijsgerelateerde projecten en Cultuur heeft het nodig voor uitvoering van kleine culturele projecten;
5. Bijdragen aan scholen, sport en jeugdorganisaties geeft Sport en Jeugdzaken aan
6. Openbare Werken (CTW) geeft aan het bedrag nodig te hebben voor niet commerciële instellingen;
7. Binnenlandse Zaken directoraat Algza geeft alleen aan hoeveel het bedraagt en niet waarvoor zij het aanvragen;
8. Financien geeft ook aan dat het een bijdrage is aan niet commerciële instellingen.

Velen van deze bijdragen hoeven helemaal niet. Bij Defensie en Regionale Ontwikkeling dient er eigenlijk een begravenisfonds zijn. Dat is hoe wij op dit moment denken. Het is niet transparent waar dat geld gaat en hoe het bijdraagt aan verdere ontwikkeling. Wij vragen aan de regering om deze post te herzien. Als het gaat om een stukje beleid vragen wij aan de regering om de middelen dan onder te brengen onder de beleidsmaatregel.

(presenteren slide 3) Transportmiddelen (code 621)

Wat de transportmiddelen betreft was de President duidelijk. Een sterke bezuiniging hierop. Toch zien wij een stijging van SRD7 miljoen naar SRD38 miljoen. Kunnen de ministeries die meer middelen hebben gevraagd de volgende vragen voor mij beantwoorden:

1. Hoeveel auto's telt de wagenpark van uw ministerie op dit moment?
2. Wat is het wagenparkbeleid op uw ministerie?
3. Hoeveel huurcontracten voor auto's heeft uw ministerie op dit moment lopen?
4. Wat zal het bijdrage van uw ministerie zijn op bezuiniging van transportkosten?

5. Hoe zult u inhoud geven aan de oproep van de President om te bezuinigen op transportkosten?

Indien het gaat om vervoersmiddelen ter ondersteuning van een bepaald beleid dan horen wij dat ook.

(presenteren slide 4) Gebouwen en Constructie (code 624)

Bij deze code zien wij ook een verhoging van SRD1 miljoen naar SRD3 miljoen. Indien dit een vaste last is dan moeten wij zowiezo hierop zien te bezuinigen. Gaarne zou ik een uitleg willen van de ministeries waarom deze uitgave noodzakelijk is en wat de verhoging vooral rechtvaardigd (geldt voor Binnenlandse Zaken en TCT)? Wij zouden juist meer op beleid moeten gooien en dan kijk ik naar Infrastructurele Werken code 01.

Mevrouw de Voorzitter, in totaal is er na de Nota van Wijziging een totaal bedrag van SRD162,5 miljoen meer gevraagd voor de posten: Gebruik van Goederen en Diensten (code 612), Schenkingen en Bijdrage (code 615), Transportmiddelen (code 621) en Gebouwen en Constructie (code 624).

Ons voorstel is om deze wijzigingen aan te houden en de vrij gekomen begrotingsruimte aan te wenden voor dringende beleidsmaatregelen en beleidsprogramma's dat wij op korte termijn willen doorvoeren. Indien de regering meer middelen nodig heeft voor haar operationele uitgaven kan dat alsnog worden aangevraagd middels een supplettoire begroting.

(presenteren slide 5) Subsidies en Bijdragen

De post Subsidies en Bijdragen die als code 09 bij Programma's is opgenomen is verhoogd van SRD236 miljoen naar SRD401 miljoen. De middelen die bij deze beleidsmaatregel zijn opgebracht gaan naar overheidsstichtingen, overheidbedrijven, organisaties enz. Meer dan 50 overheidsstichtingen, overheidsbedrijven, niet commerciële organisaties, instituten enz krijgen dit geraamd bedrag van SRD401 miljoen als subsidie of als bijdrage. Tenminste dat staat in de planning.

Voorzitter, wij hebben geen moeite met deze beleidsmaatregel. Echter zijn wij wel de mening toegedaan dat deze overheidsstichtingen, -bedrijven, instituten enz wel elk jaar een jaarverslag moeten indienen voor het blijven ontvangen van de subsidies en bijdragen. Ook zijn wij de mening toegedaan dat indien zij niet in staat zijn om zo een verslag op maken dat het ministerie zou moeten inspringen.

Dit is een belangrijke reden waarom wij ook zo spoedig mogelijk de Wet op Jaarrekening moeten aannemen. Ook dient er verantwoording plaats te vinden van de gesubsidieerde middelen en dient het ministerie ook inspraak te hebben in het beleid van deze gesubsidieerde parastatalen. Het gevoerd beleid van de overheidsstichtingen, -bedrijven, instituten enz dient ondersteunend, aanvullend en volledig in lijn te zijn met het beleid van de regering.

Het gevoerd beleid dient transparant te zijn. De geboekte resultaten dienen ook bekend te zijn bij het ministerie. Informatie die door De Nationale Assemblée wordt opgevraagd, en dan gaat het niet alleen om de gesubsidieerde parastatalen en anderen, maar van alle parastatalen dient ook te worden opgestuurd naar De Nationale Assemblée.

Het volk dient ook te weten wat het werk is dat verricht wordt door deze parastatalen, wat de resultaten zijn en hoe overheid inkomt.

(presenteren van slide 6) Infrastructurele Werken

Ten aanzien van Infrastructurele Werken code 01 kan ik u meegeven dat wij geen moeite hebben met de verhoging van SRD286 miljoen naar SRD325 miljoen.

Mevrouw de voorzitter, infrastructuur is ook heel belangrijk voor investeringen. Hoewel alle grote infrastructuurprojecten getemporeerd zijn, moeten wij wel ervoor zorgen dat infrastructuur waarin wij reeds hebben geïnvesteerd behouden blijft. De concentratie van het ministerie van Openbare werken zal vooral op onderhoud gericht zijn. Wij willen toch van de regering weten welke infrastructuurprojecten er voorkeur zullen genieten, welke gezien de aard van het project, de productie kan verhogen of de productiekosten kan verlagen. Van de Minister van Landbouw, veeteelt en Visserij hebben wij vernomen dat het uitbaggeren van de nickerie rivier de productiekosten van rijst met een behoorlijke percentage verlaagd kan worden? Graag vernemen wij van de regering hoe het beleid ten aanzien van infrastructuur eruit zal zien ter ondersteuning van de productie? Deze werken zien wij als een investering welke land ten goede komt. Wij kunnen ons redelijk terugvinden met deze verhoging.

(presenteren van slide 7) Sociaal Maatschappelijke Welzijn

Kunnen wij een toelichting krijgen van deze code? Bij code 0131 (verbetering van landsbegouwen met hun toebehoren) no. 2 en 3 op blz 35 van de Nota van wijziging. Er is een bedrag begroot voor het wederopzetten van de DNA gebouw op de voormalige lokatie en het bouwen van een nieuw gebouw voor DNA. Kunnen wij een toelichting hiervan krijgen. Ik dacht dat voor het opzetten van een nieuw gebouw begroot was op de bebroting van DNA zelf.

Concrete Wijzigingsvoorstellen

Mevrouw de voorzitter,

Gaarne wil ik nu een aantal concrete voorstellen doen richting het ministerie van Landbouw, Veeteelt en Visserij. In zijn presentatie heeft de President duidelijk aangegeven dat de agrarische sector, de sector bij uitstek is, die wij dienen te ontwikkelen. In het kader van productiebevorderende maatregelen passen deze wijzigingen volkomen.

De voorstellen zijn voorzitter:

1. Bij code 07 Onderzoek en Ontwikkeling vragen wij om subcode 0714 Stimulering Landbouwsector met te verhogen met nog SRD8,3 miljoen,
2. Bij code 0715 Veehouderij hebben wij voor het operationeel maken van het Slachthuis van nickerie nog eens SRD6,8 miljoen nodig
3. Voor het opstarten van de visrokerijen nog eens SRD700.000,-
4. Voor code 0123 Cultuur technisch Onderhoud vragen wij nog SRD15 miljoen
5. Voor code 0124 Institutionele Vormgeving nog SRD3,2 miljoen.
6. En code 0125 reactivering waterschappen nog SRD3 miljoen.

Verder willen wij via u aan de Minister van Financien vragen of de visserijsector vrijstelling kan krijgen van de verhoging van de solidariteitsheffing. Deze verhoging is moordend voor deze sector waarin duizenden mensen werkzaam zijn.

Aantal Issue's (indien nog tijd is overgebleven)

Mevrouw de Voorzitter,

Laat mij nu beginnen met **het ministerie van Onderwijs**. Bij het directoraat Cultuur programma 0732 lezen wij.

Programma 0732. Bevorderen van een gedegen modern mediabeleid

Onderzoek en ontwikkeling op het gebied van het mediabeleid vereist een bijzondere vakkennis. Activiteiten met betrekking tot deze beleidsmaatregel zullen zich veelal richten op het financieel en materieel accommoderen van organisaties die zich richten op het bevorderen c/q verbeteren van de kwalitatieve uitoefening van het journalistieke beroep door middel van trainingen, workshops en seminars. In dit kader mogen o.a. genoemd worden de Stichting ter Bevordering van de Journalistiek en de Surinaamse vereniging van Journalisten en de nog in te stellen media raad. De totale raming voor 2016 is wederom gesteld op SRD 20.000,=

Laat mij nu de discussie aanwakkeren of wij nu wel of niet een mediaraad willen? En waarom is het mediabeleid zo bekrompen. Als dit het mediabeleid is, is het sterk achterhaald. Het is alles behalve modern. Het voldoet niet aan de hedendaagse eisen. Ten eerste richt het zich eenzijdig op een deel van de mediasector en ten tweede op het financieel en materieel accommoderen van organisaties. Is dat het doel van het mediabeleid? Gaarne vragen wij via U aan de minister van onderwijs om dit voor ons toe te lichten? Ik vraag me af waarom wij ons slechts concentreren op radio en televisie. Waar is het beleid ten aanzien van websites en social media?

Mevrouw de voorzitter, artikel 19 van de grondwet zegt en ik citeer "Een ieder heeft het recht om door de drukpers of andere communicatiemiddelen zijn gedachten of gevoelens te openbaren en zijn mening te uiten, behoudens ieders verantwoordelijkheid volgens de wet."

Ik benadruk het "wij zijn niet tegen vrije meningsuiting en nog minder tegen het muilkorven van de media". Wat wij slecht willen is dat zaken geordend worden omdat in de grondwet ook staat en ik citeer artikel 17 lid 1 "een ieder heeft recht op eerbiediging van zijn priveleven, zijn gezin, zijn woning en van zijn eer en goede naam."

Ordering is belangrijk vooral om de werkelijk gestelde doelen van het mediabeleid te halen. Vandaar de vraag of de mediaraad nog komt of niet? In een ander land is de mediaraad vervangen door een cultuurraad. Ordering van de mediasector kan via de mediawet. Wat is trouwens de status van de mediawet? Wat is het voorwerk dat is verricht? Wat is de huidige stand van zaken? Kunnen wij gaarne meer informatieve hieromtrent krijgen?

Kasgeld bij scholen bespreken.

Het ministerie van Justitie en Politie

Voorzitter, tijdens de begrotingsbehandeling van 2012 heb ik heir aangehaald dat het K.P.A. een zeer belangrijke schakel is bij het resocialisatiebeleid en dat zij al heel lang vechten voor hun rechtspositie. Dat de benoeming van een korpschef van eminent belang is voor het regelen van de structuur en de rechtspositie van dit korps. Ik ben zeer ingenomen door de uitspraak van de huidige minister van Justitie en Politie die recentelijk meedeelde dat dit korps haar korpschef krijgt. Bij Missive

van Raad van Ministers van 23 juni 2000 was dat al goedgekeurd. Mijn vraag is wordt dit een feit het komend jaar? Ik kijk er reikhalzend naar uit omdat ik vanaf mijn toetreden in uw college hiervoor heb gepleit. Gaarne horen wij van u, minister, wanneer het realiteit wordt?

Voorzitter, ik ben ook zeer ingenomen door het beid van de minister ten aanzien van uitroeiing van corruptie op haar ministerie. Ze is al begonnen bij de vreemdelingen afdeling en heeft hier aan uw college voorgehouden wat zij allemaal bezig is te doen.

Gaarne wil ik via u ook de aandacht vragen van de minister voor de afdeling rijbewijzen. Ook daar hebben we te maken met een georganiseerde groep. Tussen SRd600 en SRD900 wordt betaald om te slagen voor het theoretisch (mondeling) of praktijk gedeelte van de rijexamen.

Geloof u mij, het systeem waarmee men werkt is een die gebaseerd is op afspraken. De rijsschool, die tevens het geld ontvangt geeft de naam van de kandidaat door aan de agent. De kandidaat weet niet bij welke agent hij zijn examen aflegt. Hij weet alleen dat hij de examen haalt en dat gebeurt ook.

Ik vraag de aandacht van de minister hiervoor en stel voor om met een systeem te komen waarbij de kandidaat met een nummer zijn of haar examen gaat afleggen. Noch de agent, noch de kandidaat dient van te voren te weten wat het examenummer van de kandidaat zal zijn. Op basis daarvan zal het heel moeilijk tot onmogelijk zijn om te betalen voor een rijbewijs. Ook vraag ik om geen agent op die Afdeling langer dan een jaar te laten werken. Maar om te laten rouleren. Gaarne vraag ik via u wat de mening van de minister hieromtrent is?

Een ander aspect wat ik naar voren wil brengen is de gaming board. Is de gaming board al bememd? Wat is de stand van zaken ten aanzien van de gaming board nu? Ik zeg het weer. Wijzig u de wet op kansspelen? Wij staan in de regio bekend als een kleine Las Vegas. Wij hebben een goed functionerend gaming board nodig. De gaming board is in de wet genoemd. Laten wij ons houden aan wat de wet ons voorschrijft en inhoud en invulling geven aan de wet. Laten wij zaken eidelijk ordenen.

Ik verwacht dat de minister in haar verdere herorganisatie van haar ministerie en verdere invulling geven aan haar beleid deze aandachtspunten meeneemt. Deze aandachtspunten hebben weinig financiën nodig om gerealiseerd te worden maar wel veel daadkracht, moed en durf. En ik ben van deze minister zeker dat zij dat beschikt en een doorbraak zal maken aan de issue's die wij hier al jaren aankaarten.

Ministerie van LVV

De beleidsvoornemens van dit ministerie zijn heel belangrijk. Dit ministerie bevat de tools om de agrarische sector een dimensie te geven waarnaar wij streven. Als land zijn wij wel zelfvoorzienend, maar als exportland te dienen zowel regionaal als internationaal moet er behoorlijk wat werk verricht worden.

De centrale rol om voedselzekerheid en voedselveiligheid binnen het uitgestippeld beleid uit te voeren blijft gehandhaafd en als een van de hoogste prioriteiten zal deze waar nodig aangepast en uitgebreid worden aan de ontwikkeling van de tijd, zodat er voldaan wordt aan de nodige productienormen. Zowel voor de lokale als de internationale consumptie zullen de internationale geldende standaarden zoveel mogelijk worden gehanteerd. Zo staat het in de begroting van het ministerie.

Mevrouw de Voorzitter, wij willen direct hierbij aankaarten de import van buitenlandse fruit en groente die nu in alle supermarkten te koop worden aangeboden. Wanneer het gaat om fruit gaan wij ervan uit dat die meestal gezond is totdat we lezen dat die ook genetisch gemodificeerd geteeld zijn. Wat is het

beleid ten aanzien van ons land omtrent het omgaan met de import van genetisch gemodificeerd fruit en groente. Wanneer wij als land moeten exporteren moeten wij voldoen aan allerlei voorwaarden maar wanneer wij importeren wordt en dan het reciprociteitsbeginsel toegepast? Welke rol heeft het ministerie van LVV hierbij te vervullen? Is er een zekere samenwerking tussen het ministerie van LVV en HI om de voedselveiligheid van Surinamers te garanderen wanneer het gaat om importgoedren (fruit en groente). Zijn er wettelijke regelingen die ervoor zorgen dat consumenten de juiste informatie krijgen wat ze binnenwerken?

In het kader van voedselveiligheid en code 0124 Institutionele vormgeving waarvoor SRD 11 miljoen is opgebracht, wil ik nog een paar vragen stellen:

1. Wat is de huidige status van CAHFSA (Caribbean Agriculture Health and Food Security)?
2. Met de oplevering van het nieuwe gebouw voor de afdeling Plantenbescherming en Kwaliteitskeuringen zal de operationalisering van een modern plant diagnostisch laboratorium ook mogelijk zijn. Zo staat het in de begroting. Wat zijn de activiteiten die er momenteel gaande zijn en die gepland zijn om dit verder inhoud te geven?
3. De status quo van het nieuw Residu laboratorium die in 2014 was begonnen?
4. Het effect van realisatie van deze projecten voor de voedselveiligheid, de productie en de nationale economie.

Ten aanzien van code 0712 waarvoor SRD 1 miljoen is opgebracht. Privatesector ontwikkeling willen wij graag weten of deze beleidsmaatregel geëvalueerd is wat het resultaat ervan is tot nu toe. In het kader van Public - Private Partnership worden agrariers ondersteund in het Global GAP certificeringsproces. Zijn er merkbare resultaten? Welke zijn de overwegingen om deze beleidsmaatregel verder inhoud te geven?

De Veeteeltsector

Code 0715 veehouderij voor een begrote bedrag van SRD3,5 miljoen. Naar aanleiding van deze beleidsmaatregel wil ik wel van de minister weten hoe wij samen het in cooperatievezen de veehouderij verder kunnen bevorderen. Vooral voor het Distrikt Wanica? Zijn er projecten in voorbereiding voor andere distrikten om de veehouderij in cooperatieverband te stimuleren? En ook de import van vee voor rasverbetering en als slachtvee moet worden toegelicht? Kan dat aspect van het veeteeltbeleid voor ons verder worden toegelicht?

De Visserijsector code 0716 voor een bedrag van SRD 2 miljoen. De invoering van het Visserij Vessel Monitoring Systeem sinds 2014, waarbij visserijactiviteiten kunnen worden gevolgd kan ook in dat kader gezien worden. Het opzetten van een aquacultuur onderzoek en kweekstation voor zoetwater en brakwater moet zorgen voor duurzame ontwikkeling van de aquacultuur. Wat zijn de huidige stand van zaken? Hoe was de ontwikkeling van de visserij de afgelopen periode en de bijdrage van deze sector aan de nationale economie?

De minister is een hardwerkende technocraat en weet hoe wij de sector dienen aan te pakken. Laat mij beginnen met een sector die hier al jaren en misschien decennia's al besproken wordt;

De rijstsector.

Er zijn hier tal van zaken opgenoemd. Veelal uitdagingen die jaren lang niet opgelost konden worden. Die uitdagingen beschrijven de ontwikkelingen binnen de sector niet. Ik wil graag van de minister vernemen om voor ons te kernschetsen welke ontwikkelingen binnen deze sector zijn gebracht wanneer

wij in acht nemen het belang van deze sector voor de economie. De betekenis van de Petro Caribe deal voor deze sector, afzetmarkten, input, output enz. Laat de minister ook aankaarten wat het zal betekenen voor deze sector als de nickerie rivier wordt uitgebaggerd. Zijn de financiën voor het uitbaggeren van de nickerie rivier al ter beschikking? Gaarne vernemen wij dit van de minister.

Ten aanzien van het subsidiebeleid zien wij dat dit ministerie aan 6 parastatalen ongeveer SRD8,380 miljoen subsidie en bijdrage(n) verleend. Wat is de meerwaarde van de parastatalen aan het totale beleid van het ministerie? Vooral aan Stichting Nationaal Rijst Instituut wordt SRD6.9 miljoen gesubsidieerd en/of bijgedragen? Aan Alliance en Stichting Experimentele Landbouw elk een half miljoen SRD. SRD380.000,- aan Stichting landbouw ontwikkeling Commewijne. Wat is de bijdrage van deze overheidsstichtingen aan de productie tot nu toe. Heeft er ooit een evaluatie plaatsgevonden van het beleid gevoerd door deze stichtingen?

Het Ministerie van Openbare werken

Voorzitter, wij willen beginnen met het directoraat BWD. Op blz. 9. Van de begroting van het ministerie van OW staat; "Degenen die verkavelen krijgen niet meer zondermeer een vergunning als zijn verkavelingsplan voldoet. Er worden pas verkavelingsvergunningen uitgeschreven als de verkaveling volgens de voorwaarden van het ministerie is uitgevoerd. Het aanscherpen van richtlijnen voor verkavelingen wordt verder uitgebreid. Er zullen strengere eisen komen voor de inrichting en veiligheid van het project en de integratie in de omgeving".

Verder staat er: "Omdat de ruimtelijke ordening de competentie is van verschillende ministeries, is intensivering van de samenwerking met die ministeries een van de speerpunten."

"Het onderdirectoraat Ruimtelijke Ordening beoogt dan ook de spoedige instelling van een interdepartementale commissie, waar het beleid ten aanzien van de ruimtelijke ordening wordt gesynchroniseerd".

De vraag die mij rijst is mag een ieder die grond heeft verkavelen? Mensen met domeingronden, met eigendomsgronden verkavelen alla dol. Agrarische gebieden, gronden langs de jonge kustvlakte en overall wordt er verkaveld. Ondanks de verscherping van de richtlijnen en strengere eisen zien wij dat wij geen ordening kunnen brengen hieraan. Het probleem is onbeheersbaar. Grondhuurpercelen worden verkaveld en daarna worden er hypotheek erop genomen en degene die daarop bouwen of al hebben gebouwd worden met de gebakken peren achter gelaten, percelen worden verkaveld met in de overeenkomst dat wegen zullen worden verhard, er gezorgd zal worden voor electrificatie en watervoorziening. Na de kavels te hebben verkocht wordt er niet meer geïnvesteerd in het project. Er moet een einde hieraan komen. Mensen kunnen niet meer zo belazerd worden.

Het heel process van verkaveling moet worden geordend.

Wij zijn de mening toegedaan dat:

Ten eerste voorzitter moeten alleen gecertificeerde verkavelingsbedrijven mogen verkavelen. Indien grondbezitters willen verkavelen moeten zij eerst een bedrijf oprichten en laten certificeren of bij een verkavelingsbedrijf aankloppen om het project voor hun uit te voeren. De richtlijnen wanneer men over mag gaan tot het verkopen van bouw kavels moet duidelijk zijn.

Zo zou de verkavelaar eerst de wegen moeten verharden, zorgen voor electriciteit en watervoorziening, voor ontwatering en ook de planning van scholen, poli en sportaccomodatie zou verplicht moeten zijn wanneer het om een groot project zou gaan.

Daar heb je dan een stukje ordening. Misschien moeten wij met een stukje wetgeving komen op dit gebied of het zou ook middels een staatsbesluit kunnen gebeuren. Dit zou ertoe leiden dat men vooral geen grondhuurpercelen zou verkavelen. En dat niet overal verkaveld zou worden. Gaarne vernemen wij hoe de regering hieromtrent denkt.

Ruimtelijk ordening is veel meer dan het verlenen van bouwvergunning. Hoewel ik ook de mening ben toegedaan dat de bouwwet niet meer voldoet aan de hedendaagse eisen moeten wij een raamwet hebben om ten eerste de ruimtelijke ordening van dit land bij wet te regelen, en twee, met specifieke wetten om niet alleen het veilig en goed bouwen te stimuleren en te ordenen maar ook ten aanzien van de bouwstijl.

Ik zou verder willen weten hoe de interdepartementale samenwerking eruit ziet tussen de verschillende ministeries. Welke ministeries er allemaal in participeren en welke acties totnutoe zijn genomen?

Verder zou ik graag willen weten hoeveel bouwvergunningen zijn aangevraagd, wat de looptijd van afhandeling is, welke uitdagingen er nog zijn, en welke vooruitgang er is geboekt bij afhandeling van de vergunningsaanvragen en zeker waar de burgers terecht kunnen wanneer ze klachten hebben, hoeveel bouwvergunningen de afgelopen tijden zijn afgehandeld en wat de achterstand was en wat de huidige stand is. Ook wanneer het gaat om interne verdeling wat de stand van zaken zijn.

Directoraat CTW

Op blz. 20 van de begroting lees ik

“Ingevolge bovengenoemde taakstelling van de Meteorologische Dienst Suriname is de dienst aangesloten bij diverse overkoepelende regionale en internationale organisaties zoals de World Meteorological Organization (WMO) en de International Civil Aviation Organization (ICAO).

Per 13 augustus 2014 is te Zanderij het Quality Management System (QMS) ingevoerd. In aanloop naar de certificering volgens ISO 9001-2008 zijn de tekortkomingen gelokaliseerd en bijgesteld. De ISO certificering is bereikt in maart 2015 maar het moet gecontinueerd worden in 2016.

De MDS staat bij een driesprong voor wat betreft instrumentarium.

De DOPPLER RADAR is door de Regering al aangeschaft in januari 2015. De doppler weer radar is technisch gezien in eerste instantie bedoeld om wolken die neerslag bevatten op te sporen en te analyseren. De verkregen informatie wordt door het systeem gebruikt voor het maken van gedetailleerde neerslag verwachtingen, wind verwachtingen tot ongeveer drie uren vooruit.

Om de klimaat services van de Meteorologische Dienst te verbeteren zullen er workshops georganiseerd worden, met als doel om een klimaat gebruikers netwerk te ontwikkelen. De aanzet van de Workshop zal in september 2015 zijn en zal verder worden vervolgd in 2016.”

Voor code 0742 is SRD1.290.000,- opgebracht met als uitleg dat het geraamd bedrag aangewend zal worden aan de restbetaling van Doppler radar en de aanschaf van een early warning system. Op 15 december jongstleden heeft de ceremonie ter gebruikname van de Doppler radar van plaatsgevonden

Voorzitter,

Graag zouden wij van de regering willen weten wat de huidige status is van dit project. De afgelopen periode hebben wij een aantal natuurrampen gehad. Wij moeten zowiezo investeren in meteorologisch dienst. Ons voorbereiden voor nieuwe onaangename uitdagingen en zeker ook een manier vinden om het volk op tijd te waarschuwen en de schade beperkt te houden en zeker ongelukken te voorkomen.

Bij deze ronde hou ik het hierbij. Ik dank u zeer.

